

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Pásetor Mihály*
Cím: *Nyugtalanság az Ó-uccában*

Forrás: *Magyar Hírlap*

N3n

(Hely)

1937. IX. 19.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (C)

Osztályozás

Tárgy *25.092.1*

Hely *Ó utca*

Idő *17/19*

Személy

Nyugtalanság az Ó-uccában

Úgy hallom, nagy a nyugtalanság az Ó-uccában. Dehát miért forrognak az óuccabeliek! Mi izgatja őket?! — kédezi a nyájas olvasó.

Nincsenek megelégedve uccájuk nevével. Új ucca-nevet követelnek. Azóta már bizonyára szervezik is a deputációt, mely illetékes helyen szóváteszi a dolgot; már szerkesztik a memorandumot, mely megcáfolhatatlanul megmagyarázza, hogy most egyszerre miért lett rossz az az ucca-név, mely százötvenesztendeig kitűnő volt. Panaszkodnak, hogy a Terézvárosban minden uccának szebb, külön neve van, min az ő uccájuknak. Az egyiket, melynek valamikor *Új-ucca* volt a neve, most gróf Zichy Jenő uccának hívják. Hogy messzire ne menjünk: a nemes veretű *Retek uccából* Révay ucca lett; a közvetlen szomszédságában pedig ott a *Lázár-ucca*. Csak épp az Ó-uccát nevezik Ó-uccának.

Dehát miért szebb, miért előkelőbb a Lázár, mint az Ó, melyet a környék autochtonjai ma is *Altgasse*-nak hívnak?! Vagy talán nem is szebb. Különb izlés dolga.

Mocsarak és kertek

De van itt más hiba is. Arról van szó, hogy az Ó uccában még mindig laknak afféle kisasszonyok, kiknek az erkölcsére a m. kir. államrendőrség vigyáz. A kis-

asszonyok erkölcsé tehát meglehetősen feszt kezekben van, dehát azért az óuccabelieket, különösen pedig a lányos-apákat zsenírozza a szomszédság és némileg joggal azt kívánják, hogy a nevezett kisasszonyokat költöztessék ki az Ó uccából. Hogy pedig hírmondójuk se maradjon az uccának adjanak valami új, előkelő nevet. Hiszen annyi a halott-politikus, kinek máig sincs uccája Pesten.

Az Ó ucca élettörténete különben másfélszáz esztendővel ezelőtt indult meg, a kalapos király idejében. Akkoriban bezzeg a mai Terézváros hátán csak imitt-amott állott egy-egy csőszház, vagy efféle. A Városliget helyén hatalmas mocsaras, nádas vidék terült el. *Ochsenried*-nek hívták a régiek. Felsőbb parancsra 1785-ben kezdtek beültetni fűzfával. A mai Nagymező-ucca és a Városliget között húzódott a legelő, melyet a XIX. század elején még *Pacsirtamező*-nek hívták a nép. A mai Nagymező utcától egészen a váci országútig (Vilmos császár-út) szántóföldek és káposztáskertek sorjáltak, melyeket dülő utak választottak el egymástól. Ezek a 30—35 fok alatt hajló dülő-utak időve uccákká vedlettek, mikor a Terézváros lassacskán kezdett kiépülni és házsorok támadtak a szántók és konyhakertek hátán. Ilyen dülő-út volt valamikor az Ó ucca is, csakhogy eleinte — a régi német világban — nem *Altgasse*, hanem *Neugasse* volt a neve. Mikor később

szomszédságban új utca támadt, a „régiből” *Neugasse* akkor vette föl az *Altgasse* nevet. Mikor pedig kezdtek megmagyarosítani a pesti uccaneveket: az *Altgasse* elnevezték *Öreg uccának*. De nem sokáig nevezték így. Az illetékes körök úgy találták, hogy az „öreg” szó nem elég előkelő és nem illik hozzá egy terézvárosi uccához. Attól fogva nevezik Ó uccának az Ó uccát.

Dülő út volt valamikor a Lázár ucca is, melyet azért neveztek el Lázár uccának mert egy *Lazarus* nevű polgár káposztáskertje mellett haladt el, míg a szomszéd retkes-kert meg a *Rettiggasse*-nak adta nevet. Kilencven esztendeig viselte becsülettel ez az ucca a „*Rettig*” nevet, egészen addig, míg 1875-ben a nagy hazafias fehbúzdulás megmagyarosította a pesti uccaneveket is. Akkor lett a *Rettiggasse*-ből *Révay ucca*.

A Kasselik-ház

Természetesen idő kellett hozzá, mi a német szóhoz szokott terézvárosiak megtanulták a magyar ucca-neveket bizony megesezték, hogy az Orczy-kávéház törzsvendégei az új szavakat összezavarták a régi fogalmakkal. Ebből az időből maradt ránk az a történet is, hogy a Orczy-kávéház egyik ös-vendége sajtot és retket kért a pincértől. Persze azon az egzotikus német nyelven fejezte ki magát melyet csak a Három Dobuccában és Két Szerecseny uccában értenek.

— *Gemzemir estük kéz, mit Révay!* — mondta a derék ember. Szentül megvő róla győződve, hogy aki előkelően akarj

magát kifejezni, az mikor retket gondol: nem *Rettig*-et mond, hanem *Révay*-t, mert különben miért változtatták volna a *Rettiggasse*-t *Révaygasse*-ra?!

Nóde ne kalandozzunk ilyen messzire. Maradjunk csak az Ó uccánál. Szóval ott tartunk, hogy az Ó ucca nagy változások előtt áll. Meg akarják változtatni a nevet, sőt nemcsak a nevet, hanem egész habitusát. Megvette egy vállalkozó azt a vén házat, melynek három utcára: Vilmos császár-útra, az Ó uccára és a Lázár uccára néz a frontja. Helyébe hatemeletes palotát akar építeni, s arra számít, hogy az új sarokpalota kiforgatja régi mivoltjából az egész Ó uccát. A lebontásra ítélt sarokház most kilencvennégy esztendőös. A nagy árvíz után építette *Kasselik Ferenc*. Ezelőtt negyven esztendővel nagy bolthajtásos vendéglő volt a földszintjén. Egy kedves, elhízott sváb ember, *Hofbauer Lipót* nevű volt benne a kocsmáros. Ennek a vendéglőnek a sörén kívül az volt a nevezetessége, hogy ebéd előtt idejártak sörözni a *Neues Pester Journal* munkatársai. Idejárt a sokat tudó *Peisner Ignác*, a régi Pest jeles monografusa; *Farkas Ézsau*, a lap humoristája; *Rajna Ferenc*, a színház-világ népszerű krónikása, dr. *Diósy Béla*, az ismert zenekritikus és idejárt *Diener-Dénes József* műtörténész, a kiváló publicista. Ma már egyik sem él közülük. *Diener-Dénes József* néhány héttel ezelőtt halt meg Párizsban. Nyolcvanévesnél idősebb volt, mikor küzdelmes életét befejezte. Még agg korában is dolgozott.

Párizsi lapoknak írt cikket. Valamikor tekintélyes tagja volt a magyar ujságírói karnak ez a nagyműveltségű, de kissé excentrikus zszurnaliszta. Elmés cikkeinek nagy közönsége volt. Klasszikus német-séggel írt, de hibás hangsúllyal ejtette a magyar szót. Érdekes a megjelenése is. Zöld a szeme, vörösbe játszó a bajusza és ehhez szőke parókát és zöld nyakkendőt hordott. E század elején azt hirdette, hogy Magyarországon csak két politikai párt van, a katolikus és a református párt. Az őszirózsás forradalomban ő is szerephez jutott. *Károlyi* Mihály kormányában külügyminiszteri államtitkár lett. Akkor ragadt rá az „*Ozrám bácsi*” név, mert bármilyen kérdéstről esett is szó a kabinetben, az öreg úr mindennek az elintézését magának vindikálta.

— Oz rám tartozik! — mondogatta ilyenkor azzal a furcsa magyarsággal, melyért még a „*Journal*” szerkesztőségében is megmosolyogták.

Előbb az egykor népszerű ujság régi olvasóit tizedelte meg a halál. Egymásután költöztek ki a Rákosra azok a régi vágású németül beszélő öreg urak, kik „zsornál”-nak mondták a „zszurnál”-t és akiknek a „*Neues Pester*” nélkül nem esett jól a „früstök.” Azután megszűnt maga a *Neues Pester Journal* is és utána mentek a *Journál*-nak a másvilágra a lap öreg munkatársai, kik valamikor az óuceai vendéglőbe jártak ebédelőtti friss csapolásra és tereferére. Most majd elmulik az a vén ház is, mely egykor *Hofbauer* uram vendéglőjének szállást adott.

Pásztor Mihály